

Ungdommen og Kærligheden. Jeg var engang forlovet med en Snemand, men han smeltede fra mig, saa her staar jeg nu sort udvendig og rød indvendig og varmer for mig selv. (Begge lød).

Kakkellovnen:
I kommer saameget snart igen, jeg skal nok holde Laagen paa Klen for Jer.

Kommoden:
Hvor er Ungdommen henrivende — selv hvor den er urimelig — jeg er helt fuld af Ungdom — vent bare lidt, saa skal I se.

Skorstensfejeren:
(Inde fra Kakkellovnen).
Nu er vi i Skorstens — og se — se — deroppe — der skinner den dejligste Stjerne ned til os!

Hyrdinden:
Aah — ja — den maa Du give mig, naar vi kommer op til den.

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.:
Saa skulde da osse — de stak af — aligevel —

Kakkellovnen:
Kommer nok igen — født til Hyld — bliver paa Hyld. (Stille).

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.:
Og der ligger den Gamle —

Potpourrikrukken:
Gud ja — stødte De dem, kære Ven —?

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.:
Gammel Kærlighed rustet nok ikke — haa — haa — De skulde have taget mig, jeg er af Egetra, og det kan ikke knækkes — men det er ikke for sent, De kan endnu naa at gøre mig Dusinet fuldt. Loven giver Erstatning — betal den for ham — kom til mig og vi er kvit!

Potpourrikrukken:
Pas dig selv, gamle Langskæg — elyve Koner — føj — det burde forbydes — jeg maa have Salt — jeg daaner — i min Alder!

Kommoden:
Lad os nu faa Fred i Stuen — knækket er knækket — nu skal I se min Ungdom.

(Hjerteknægt og de fire Damer kommer frem og danser en liden Ballet, da de er færdige siger

Kommoden:
Naa — hvad siger I saa — kom nu hjem, lille Børn!

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.:
Ikke lide — navnlig de fire smaa var Koner for mig, saa kunde jeg begynde paa det andet Dusin. Dem vil jeg have!

Potpourrikrukken:
Jeg siger, det er skændigt, som det gaar til i vore Dage, ham Knægten der har fire Koner, og Gedebukken derovre elyve og vil have fire til foruden mig, men jeg har dog Anstændighed i Livet — jeg skammer mig ved at være i Stue med jer.

Kakkellovnen:
(det skraber inde i den, der høres Graad).

Hvad sagde jeg — nu kommer de igen. Den vide Verden var dem nok for stor — ok — den Ungdom — den Ungdom —

Hyrdinden:
(kommer grædende ind med Skorstensfejerer).

Det er alt for meget. Det kan jeg ikke holde ud. Verden er alt for stor. Gid jeg igen stod paa det lille Bord under Spejlet. Jeg bliver aldrig glad, for jeg faar Lov til at komme der igen. — Nu har jeg da fulgt dig ud i den vide Verden, saa kan Du da nok følge mig hjem og staa her med mig hele Livet, derom Du virkelig holder af mig?

Skorstensfejerer:
Og det kan Du spørge om — jeg vil staa og gaa — ganske som Du ønsker det, men hvad saa med din Bedstefar — og ham Gedebukken?

Hyrdinden:
Der ligger han jo endnu — lille Bedstefar — hvad er der i Vejen?

Potpourrikrukken:
Det kan hun spørge om, der har knust; hans Hjerte, saa han sagde Knæk over det hele — ok — den Ungdom —

Kakkellovnen:
Og den Kærlighed — ingen Bestandighed — min smeltede — og han knak!

Skorstensfejerer: (hen til ham).
Ja — han er jo smadret!

Hyrdinden:
Hvad gør vi nu — han var dog den eneste, jeg havde — hvad har vi dog gjort?

Potpourrikrukken:
Det skulde De have tænkt paa lidt før — min bedste!

Skorstensfejerer:
Græd bare ikke — Du har da mig — og ham der — han — han kan sikkert limes — nu skal Du se! (Klister paa ham af en stor Bette).

Hyrdinden:
Ja — se bare — der sad det — han bliver saameget helt pæn igen. Du er rigtig nok en dygtig Skorstensfejer!

Skorstensfejerer:
Og naar han nu faar en Klink i Nakken, saa er han helt fin igen. Ogsaa mere medgørlig. Men ikke kan han ikke mere — men hjælp mig nu, saa rejser vi ham op igen. (De rejser Nakkedukken op og sætter ham paa Plade).

Skorstensfejerer:
Stum er han ogsaa — jeg har limet Munden til paa ham. Men saa kan han da ikke sige Nej mere — det er intet, der er saa galt, at det ikke er godt for noget.

Hyrdinden:
(hopper op paa Bordet og stiller sig der igen).

Hvor er det dejligt at være hjemme igen!

Kakkellovnen:
Ja — al den Staahej kunde I have sparet Jer, men nu haaber jeg, I er blevet mere bestandige. Født til Hyld — bliver paa Hyld.

Gedebukkebensoverogunder- o. s. v.:
(til Nakkedukken).

Hvorfor siger De ikke noget? — Er De blevet hovmodig, siden De knak? Jeg synes dog ikke den Klink er noget at være saa vigtig af. Skal jeg have hende, eller skal jeg ikke have hende?

Hyrdinden:
De skal ikke have hende!

Skorstensfejerer:
Det er for sent — gamle Langskæg — deroppe i den vide Verden blev vi to gift af Svalen — og Stjernerne var Vidner!

Hyrdinden:
Aah — den dejlige Stjerne, den glæmmer jeg aldrig, hvor skønt det end er at være kommet hjem igen, nu alt er godt. Du vil da altid holde af mig?

Skorstensfejerer:
Ja — lige til jeg gaar helt i Stykker og ikke kan klinkes mere!

Kommoden:
Ret saa, Børn, naar Enden er god, er alting godt — ogsaa hos mig har de rette faaet hinanden. Det behøver man saa sandelig slet ikke at fare til Vejrs eller at staa sin Bedstefar i Stykker for, saa han maa limes og klinkes. Se i bare her.

(Hjerteknægt frem fulgt af de fire Damer. De sætter sig op i lykkeligt Tableau).

Kakkellovnen:
Hvor er der egentlig dejligt i Oldemor's Stue. Vi vil alle holde Fred nu til Jul og hygge os, for nu kommer Børnene hjem i det gamle Hjem — og det er saa dejligt!

Tæppet.

Bekymringer.

At Oscar Hødborg.
EN KANAL skilte den gamle Verden fra den ny Tid med dens umættelige Krav og umaadelige Paahit. De lave Huse laa sammentrængte indenfor Kanalens Træer, der om Sommeren med sine store, grønne Kroner gjorde Indtrykket tiltrækkende selv for den ny Tid paa den anden Side af Kanalen; at gaa over Broen tilbage til den brogede Verden, kunde opfattes som en Hjemkomst til Idyllen fra den kolde Umaadelighed. I den gamle By var Husene gamle og lave, og Vinduerne smaa og smalle i Forhold til den ny Bydel, hvor alt skulde være saa stort, at man maatte grave sig dybt ned i Jorden og gaa højt til Vejrs for at faa Plads nok. Man kunde jo ikke trække Vejret dybt i den stille Idyl, man levede her af et Minimum og sugede det for Tilværelsens uundværlige til sig fra Stilheden og Trygheden. Det var som fandtes i Trængselen en Livsvarme, hvoraf man kunde leve.

Den ny Verden var afhængig af den gamle, dens egen Oprindelse. Den laante en Del af den gamle Bydels Indbyggere de fleste af Dagens Timer; om Morgenen sugede den dem til sig med sine Fabrikstøjer, og om Aftenen sendte den dem tilbage med den samme Lyd. Det blev kaldt for moderne Kamp for Tilværelsen, og denne Kamp krævede efterhaanden mange Ofre, der blev slaaet ud for Resten af deres Liv og maatte blive i den gamle Idyl; den ny Tid havde ikke Tid eller Raad til at tage sig af sit eget Jags Ofre.

For mange af dem, der tilbragte Dagens Timer i den ny Verden udenfor Kanalen, blev Idyllen omsider for trang, eller de syntes, det var meningsløst Spil af Tid og Kræfter at gaa Vejen frem og tilbage hver Dag, og saa flyttede de til den nye Tids proletarbettede Udkanter. Tilbage i den gamle Verden var til Slut kun de gamle og dem af de Unge, der af en eller anden Grund ikke kunde løsrive sig fra Oprindelsen.

Fattigdommen var nu den gamle Verdens Kendemærke. Det meste af Sænet og Lidelserne trak sig sammen i det Hjørne af den gamle Bydel, hvor Husene var mindst, Gaderne smallest, Idyllen mest kendelig paa Trængselen. Her laa ogsaa let Hiss og hvori Samfundsudviklingen under sit Løb mod en mere eller mindre skæbnesvanger Fremtid, især de tre Aar valgte Julen til at vise, hvor bestemt med Hensyn til Mennekkelig Forvandlingen fra gammelt til nyt kunde være.

En lav Port dannede en Firkantheden i den gamle Verdens Gader, der var indtil Lejligheder paa et Værelse og Køkken. Der fandtes kun en to Værelses Lejlighed i hele »Ejendommen«, nemlig i første Etage, og den var blevet til to Værelser paa den Maade, at den anden af Etagens Lejligheder berøvedes sit eneste Værelse, og Køkkenet, der saa blev tilbage, gennemgik en Forvandling til et Værelse uden Køkken. Ejendommen var kun i to Etager, men det hindrede ikke, at der alligevel boede Folk i en tredje Etage, hvor to Pultkammer var blevet lavet om til en Bolig. Man kom op til de to Loftværelser ad noget, der hed Trappegang, men var en Stige.

Lejere boede ikke i Henhold til den sociale Højdskala. Nedefra regnet blev det fattigere, fattig, fattigst. I første Etage boede i Lejligheden med to Værelser og Køkken den tyskfødte Metalarbejder Fritz Wohl, hans indfødte Kone, Annie, og deres Søn Franz. I Lejligheden med kun et Værelse og Køkken boede Lagerarbejder Magnus Reimer med sin Kone og Datteren Clara. I den Familie havde Døden været en flittig Gæst, Clara var den eneste af de fem Børn, der var benaadet til Livet. I det forhenværende Køkken, nu Værelse uden Køkken, boede Fabrikarbejdersken Ida Hansen. Ingen nævnte nogen sinde hendes Efternavn. Hun var nemlig rødhaaret, og ikke engang hun selv forlangte, at man skulde kalde hende andet end »Røde Ida«.

Lejerne i Stuen bestod af den gamle Lejerne Skomager Peter Petersen og hans Familie. Hans Kone hed Vanda, og de havde engang haft en Datter, der var gaaet tilbunds i den store Verden efter en Dag at være kommen hjem til Forældrene med en Søn, hvem hun ikke engang gav sig Tid til at døbe, for hun nikkede Farvel til sit urolige Livs Ophav og paasmæd sig ud i Eventyret. Forældrene lod hendes Søn døbe til Johannes. Paa den anden Side af Porten boede Arbejdsmanden Ejnar Larsen, der ikke havde nogen Kone, men Datteren Elisabeth.

Elisabeth elskede Teaterkunst, så derfor ofte oppe paa Galleriet i Byens gamle Teater, eller ogsaa, i den Tid hun havde fri fra sit Arbejde, der bestod af at pakke Sæbe ind, oppe hos det gamle Skuespillerpar, Jacob og Sofie Herder, som boede i Loftværelserne.

I de sidste to Uger var de fleste i Ejendommen meget travlt beskæftiget, thi Julen nærmede sig. Skomager Petersens Kone sad indenfor det lave Vindue og holdt Øje med, hvem der gik forbi ude paa Gaden, og hun lod alle ifølge hendes Mening betydningsfulde Nyheder gaa videre til Manden. Petersen kunde paa Folks Mund se, hvad de sagde; for hans Kone var hendes lange Samliv med ham blevet til en Vane altid at tænke højt.

Nu var flere Dage gaaet, siden hun sidst saa den gamle Skuespiller lange, magre Skikkelse skride forbi hendes Vindue.
— Gud ved hvad det skal blive til for de stakkels Mennekker denne Jul tænkte hun. Det er da ogsaa mærkeligt
Petersen saa hendes Tanker og afbrød hende:
— I Aar maa han sikkert henvende sig til Fattiggæssent!
— Det gør han ikke, det ved du jo; jeg har sagt dig det saa mange Gange, Peter! Nej, det bliver nok Røde Ida, der maa tage sig af dem i Aar ogsaa.
— Det tror jeg ikke, hun gør. Hun har faaet andet at tænke paa.
— Hvad skulde det være?
— Ved du ikke det? Hun er jo begyndt at rønde ud om Aftenen.
— Hvad er det, du siger, Peter? Rønder hun?
Hun gæbede af Forbavselse.

Petersen havde sin specielle Maade at tage Indtryk af Livets Begivenheder, som var ved at blive en Gaade for hans Kone. Da han tilfældigvis for sin Døvhed kunde fortælle hende Nyheder, tilskrev hun dette en vis mystisk Evne hos ham, som det vilde være umuligt at udransage. Petersen selv indhentede sine Indtryk uden at skænke sin Døvhed saa meget som en Tanke, han var sig altsaa heller ikke bevidst, at han som en Slags Erstatning for sin mangelfulde Hørelse havde trænet sig til at se saa meget mere, og iøvrigt med hvad hans Kone sagde til ham, eller tænkte højt, til at komplettere sine lagtagtegeleer.

Petersen havde Kattens Evne til at se i Mørket. Derfor oplevede han meget, som Husets øvrige Beboere kun havde Anelse om. Naar han var færdig med Arbejdet for Dagen, gik han indenfor for at hente den daglige Portion frisk Luft, udrette en Del Udendørsarbejder, strække paa Benene — og nyde Uafhængigheden af Kone's aggressive Omsorg. Denne

Tid i Ensomhed var saa at sige hans Selvhvælselse, det viste sig bl. a. i, at han ikke var ganske ufejlbar i sin Opfattelse, men lagde ind og ude. Meninger i det, han saa. Han havde set, Røde Ida ofte forlod sin Bolig, men hvorhen hun gik, vidste han ikke; det tilkom jo ikke ham at skabe faste Begreber af hans Erfaringer i Mørket. Men hun løb altsaa ud om Aftenen.

Nyheden gav hans Kone meget at tænke paa. Dagen før Juleaften tilstede hun sig op af Trapperne til Røde Idas Dør for om muligt at lytte sig til lidt Kendskab til Forholdene; men inden hun naaede frem til Døren, blev hun rykket ud af sin Tankegang af vrede Stemmer inde fra Wohls Køkken. Hun blev staaende stille og lyttede:

— Jeg havde dik sagt, Franz, at jeg og din Moder ikke vil den Clara til Schlegeldatter! sagde Wohl.
Sønnen lo haanligt.

— Jeg tager, hvem jeg vil, og vil I ikke være med til Forlovelsen, saa kan I blive fri!
— At du ikke skammer dig, Dreng! høstes en Kvindestemme.

Fru Petersen nikkede. Men pludselig rykkede hun forskrækket tilbage, thi en Haand slog i Bordet derinde. Hun trak sig tilbage og listede sig baglæns ned.

— Peter! Peter! brød det ud af hende, idet hun slæbte sin tunge Krop ind gennem Døren. Kan du tænke dig, Peter, Wohls Franz og Reimers Clara gaar med hinanden, men Wohl vil ikke ha' det, han er ved at gaa ud af sit gode Skind. Har du set dem gaa med hinanden, Peter?

Peter lagde Hammeren fra sig.
— Iafes var de ude sammen. Først kom hun hjem med Favnens fuld af Pakker, lidt efter kom han, og han var heller ikke tomhændet Naa, og Wohl vil ikke? Ja, han vil kun, hvad der passer ham!

Og dermed var han færdig med det Spørgsmaal.
Og saa blev det Juleaften.

Om Formiddagen slæbte Fru Petersen sig op til Skuespillerparret for at spørge, hvorledes Julen vilde blive for dem. Aftenen før havde hun banket paa hos Larsens for at spørge Elisabeth, om hun muligvis vidste Besked, men Elisabeth var syg og lå i Sengen. Paa Spørgsmaalet til Larsens, hvad Pigen fejlede, fik Fru Petersen at vide, at derom vidste de lige saa meget som hun; det var dem umuligt at blive klog paa det. Tilstanden i Ejendommen var i det hele taget saadan, at Fru Petersen følte i høj Grad sin Juleglæde truet. Alting var jo saa forsvundet indviklet og i mange Henseender haabøst.

Hun bankede svagt paa Døren til Loftværelset. Døren blev lukket op af Jacob Herder. Han var bleg og huleøjet, og hans Hænder rystede. Henne ved Vinduet sad Fru Herder og stirrede stift ud gennem de grå Ruder. Fru Petersen kunde øjeblikkelig indse Tilstandens Beskaffenhed.

— Herregud! udbrød hun. Følg med mig ned, Herder! Saa mange Penge har vi da, saa vi kan
Men den gamle Skuespiller afbrød hende:

— De er selv fattig, Fru Petersen! — Vel er jeg fattig. Jeg har været fattig hele mit Liv! Men kom nu bare! Nogle Kroner

Den gamle Skuespiller bukkede stiftfuld for hende:
— Jeg takker Dem, Fru Petersen, men jeg kan ikke tage imod dem.

— Jamen, et Par Kroner i det mindste?

— Nej! Nej!

Fru Petersen stirrede næsten angst paa ham. Måge til støj Fattigdom havde hun aldrig været ude for. Hun rullede et Par Gange rundt, idet hun skulde ud af Døren, og imedens fik hun en ny Idé.
— Men kom ned til Peter, mig og Johannes, det kan vel Herskabet i det mindste.

Til i Ensomhed var saa at sige hans Selvhvælselse, det viste sig bl. a. i, at han ikke var ganske ufejlbar i sin Opfattelse, men lagde ind og ude. Meninger i det, han saa. Han havde set, Røde Ida ofte forlod sin Bolig, men hvorhen hun gik, vidste han ikke; det tilkom jo ikke ham at skabe faste Begreber af hans Erfaringer i Mørket. Men hun løb altsaa ud om Aftenen.

Nyheden gav hans Kone meget at tænke paa. Dagen før Juleaften tilstede hun sig op af Trapperne til Røde Idas Dør for om muligt at lytte sig til lidt Kendskab til Forholdene; men inden hun naaede frem til Døren, blev hun rykket ud af sin Tankegang af vrede Stemmer inde fra Wohls Køkken. Hun blev staaende stille og lyttede:

— Jeg havde dik sagt, Franz, at jeg og din Moder ikke vil den Clara til Schlegeldatter! sagde Wohl.
Sønnen lo haanligt.

— Jeg tager, hvem jeg vil, og vil I ikke være med til Forlovelsen, saa kan I blive fri!
— At du ikke skammer dig, Dreng! høstes en Kvindestemme.

Fru Petersen nikkede. Men pludselig rykkede hun forskrækket tilbage, thi en Haand slog i Bordet derinde. Hun trak sig tilbage og listede sig baglæns ned.

— Peter! Peter! brød det ud af hende, idet hun slæbte sin tunge Krop ind gennem Døren. Kan du tænke dig, Peter, Wohls Franz og Reimers Clara gaar med hinanden, men Wohl vil ikke ha' det, han er ved at gaa ud af sit gode Skind. Har du set dem gaa med hinanden, Peter?

Peter lagde Hammeren fra sig.
— Iafes var de ude sammen. Først kom hun hjem med Favnens fuld af Pakker, lidt efter kom han, og han var heller ikke tomhændet Naa, og Wohl vil ikke? Ja, han vil kun, hvad der passer ham!

Og dermed var han færdig med det Spørgsmaal.
Og saa blev det Juleaften.

Om Formiddagen slæbte Fru Petersen sig op til Skuespillerparret for at spørge, hvorledes Julen vilde blive for dem. Aftenen før havde hun banket paa hos Larsens for at spørge Elisabeth, om hun muligvis vidste Besked, men Elisabeth var syg og lå i Sengen. Paa Spørgsmaalet til Larsens, hvad Pigen fejlede, fik Fru Petersen at vide, at derom vidste de lige saa meget som hun; det var dem umuligt at blive klog paa det. Tilstanden i Ejendommen var i det hele taget saadan, at Fru Petersen følte i høj Grad sin Juleglæde truet. Alting var jo saa forsvundet indviklet og i mange Henseender haabøst.

Hun bankede svagt paa Døren til Loftværelset. Døren blev lukket op af Jacob Herder. Han var bleg og huleøjet, og hans Hænder rystede. Henne ved Vinduet sad Fru Herder og stirrede stift ud gennem de grå Ruder. Fru Petersen kunde øjeblikkelig indse Tilstandens Beskaffenhed.

— Herregud! udbrød hun. Følg med mig ned, Herder! Saa mange Penge har vi da, saa vi kan
Men den gamle Skuespiller afbrød hende:

— De er selv fattig, Fru Petersen! — Vel er jeg fattig. Jeg har været fattig hele mit Liv! Men kom nu bare! Nogle Kroner

Den gamle Skuespiller bukkede stiftfuld for hende:
— Jeg takker Dem, Fru Petersen, men jeg kan ikke tage imod dem.

— Jamen, et Par Kroner i det mindste?

— Nej! Nej!

Fru Petersen stirrede næsten angst paa ham. Måge til støj Fattigdom havde hun aldrig været ude for. Hun rullede et Par Gange rundt, idet hun skulde ud af Døren, og imedens fik hun en ny Idé.
— Men kom ned til Peter, mig og Johannes, det kan vel Herskabet i det mindste.